

MAGYAR ŐSTÖRTÉNETI KUTATÓCSOPORT KIADVÁNYOK

← ————
STUDIA AD ARCHAEOLOGIAM PAZMANIENSIA

HADAK ÚTJÁN

A népvándorláskor
fiatal kutatóinak
XXIX. konferenciája

Budapest, 2019. november 15–16.

Főszerkesztő: Türk Attila

BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
MAGYAR ŐSTÖRTÉNETI KUTATÓCSOPORT

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
RÉGÉSZETTUDOMÁNYI INTÉZET

MARTIN OPITZ KIADÓ

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia

A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai

Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Volume 24.2

Bölcészettudományi Kutatóközpont

Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok

Volume 4.2

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai
Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
International Editorial Board

Heinrich Härke
Eberhard Karls Universität (Tübingen)

Oleksiy V. Komar
Institute of Archaeology (Kiev)

Abdulkarim Maamoun
Damascus University (Damascus)

Denys Pringle
Cardiff University (Cardiff)

Dmitry A. Stashenkov
Samara Regional Historical Museum (Samara)

Nikolai P. Telnov
Institute of Archaeology (Chişinău)

Magyar Őstörténeti Kutatócsoport Kiadványok
International Editorial Board

Balázs Balogh
Director General of the Research Center
for the Humanities (Budapest)

Pál Fodor
Honorary Director General of the RCH (Budapest)

László Klima
PPCU Institute of Archaeology (Budapest)

Hakan Aydemir
Istanbul Medeniyet University (Istanbul)

Balázs Sudár
Institute of History of RCH (Budapest)

Attila Türk
Research Group of Early Hungarians of RCH
(Budapest)

„HADAK ÚTJÁN”
A NÉPVÁNDORLÁSKOR
FIATAL KUTATÓINAK
XXIX. KONFERENCIÁJA

Budapest, 2019. november 15–16.

29TH CONFERENCE OF YOUNG SCHOLARS
ON THE MIGRATION PERIOD
Budapest, November 15–16, 2019

Főszerkesztő
Türk Attila

BUDAPEST 2023

PÁZMÁNY PÉTER
KATOLIKUS EGYETEM

A kötet a

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

ELKH
Eötvös Loránd
Kutatási Hálózat

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont

támogatásával valósult meg

A kötet megjelenését a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Információs Hivatal „Tudományos Mecenatúra Pályázat”
MEC_K_21 alprogramja támogatta (MEC_K_141246).

A kötet az Árpád-ház Program támogatásával készült
(IV.1. Keleti örökség – Keleti kapcsolatok. Írott források és kiadványok
IV.2. Az Árpád-ház elődeinek keleti kapcsolatrendszere)

A kutatás és a kötet az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Tématerületi Kiválósági Program: Magyarorszá-
g és a Kelet kapcsolatának régészeti kutatása (Keleti Örökségünk PPKE Interdiszciplináris Történelmi és
Régészeti Kutatócsoport [TKP2020-NKA-11]) projekt keretében valósult meg.

Szerkesztők

Jancsik Balázs – Sudár Balázs

Munkatárs

Ambrus Edit

© szerzők

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténelmi Kutatócsoport

© Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet és Társadalomtudományi Kar, Régészettudományi Intézet

© Martin Opitz Kiadó

ISBN 978-615-6388-35-3

HU-ISSN 2064-8162

HU-ISSN 2786-1538

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni,
bármilyen formában vagy eszközzel – elektronikus úton vagy más módon – közölni a kiadó engedélye nélkül.

Kiadja:

Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténelmi Kutatócsoport –
PPKE BTK Régészettudományi Intézet – Martin Opitz Kiadó

Nyomda: Pauker Nyomdaipari Kft.

A ZEMPLÉNI CSÉSZE REKONSTRUKCIÓJA

BARTA BALÁZS* – MESTELLÉR JÁNOS**

Kulcsszavak: Zemplén–Szélmalomdomb, zempléni csésze, rekonstrukció, ötvös, cizellőr, Fettich, Fodor, felhúzófa, galvanoplasztika

Absztrakt: A Foedus Orientalis Kulturális Egyesület felkérésére Barta Balázs, fém-ötvös restaurátorművész, ötvös-aranyműves elkészítette a zemplén–szélmalomdombi vezérsírból előkerült csésze rekonstrukcióját. A csésze készítése során nem mindenhol ragaszkodott a modern technika által kínált könnyebb megoldásokhoz annak érdekében, hogy a végeredmény minél közelebb legyen az egykori valósághoz.

KUTATÁSTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A csésze a korszak egyik legtöbb melléklettel rendelkező férfi sírjából került elő, a mai Szlovákia területéhez tartozó Zemplén–Szélmalomdombon.¹ A Vojtech Budinský-Krička által feltárt, jó eséllyel nemzetségfői sírként beazonosítható temetkezés leletei között aranylemezzel borított szablya, nyílcsúcsok, tegezvasalás, kengyelpár, oldalpálcás zablá, ezüst pikkelyes veretek, ezüst kantár és farhámveretek, övveretek, hajfonatkorong szerű lemezkorongok, fülbevaló karikák, karperec, lábpercecek, textil-, bőr- és prémmaradványok kerültek elő, valamint egy, a korszak leletanyagából szintén kiemelkedő tárgy: egy aranyozott ezüst ivócsésze.² A csésze alja törött volt, feltételezhetően már a sírba is így, megrongálódott formájában kerülhetett bele.³

A csésze magassága: 6,5 cm, szájának átmérője: 8,5 cm, aljának kidomborodó részénél legnagyobb átmérője: 10,6 cm.⁴

A zempléni sírt Fettich Nándor Álmos sírjaként azonosította, mely a korabeli sajtóban és tudományos körökben is heves vitát generált.⁵ Fettich ezen megállapítását a korszak régész és történész elitje egyaránt elvetette. Az így kialakult vitasorozat talán kissé el is vonta a figyelmet a páratlan leletegyüttesről és annak valós régészeti jelentőségéről.⁶

Fodor István a csésze készítésének időszakát, a süvegcsúcsokkal egyetemben, a honfoglalás éveire, tehát a késő 9. századra, legfeljebb a 10. század első negyedére keltezi.⁷ Meglátása szerint a csészek készítésével a Kárpát-medencébe beköltöző magyarság a honfoglalást követően nem sokkal felhagyott. Ám ezen tárgytipusok Fettich Nándor nyomán kialakult korai keltezése nem általánosan elfogadott elmélet.⁸

A zempléni csésze jellegzetes darabja a korszak magyar ötvösművészetének. Ezen keleti jegyeket erősen magán hordozó ötvösművészet egyes elemei szög műhely hagyományokra vezethetők vissza,

* Ötvös-aranyműves, fém-ötvös, restaurátorművész. bartabalazs1990@gmail.com

** Foedus Orientalis Kulturális Egyesület, elnök. mesteller.janos@gmail.com

¹ BUDINSKY–FETTICH 1973.

² NEVIZÁNSZKY–PROHÁSZKA 2020, 81.

³ FODOR 2018a, 55.

⁴ FODOR 2018a, 51.

⁵ BARTHA ET AL. 1966; FETTICH 1969; BARTHA ET AL. 1969.

⁶ Kanyó Ferenc: Régészaháború Álmos állítólagos sírja miatt. https://index.hu/tudomany/tortenelem/2017/09/13/szlovak_regeszek_talaltak_meg_almos_sirjat_fettich_nandor/ (2021.02.01).

⁷ FODOR 2018, 248; FODOR 2018b, 22.

⁸ BARTHA et al. 1966, 280; Horváth 2020, 339.

amely valahol az Urál térségében épülhetett be a magyar művészetbe. A zempléni csészén ilyen elemek például a levelek erezetét lezáró hármaspontok, avagy a tárgy alakja.⁹ Borisz Marshak az Ermitázsban található keleti ezüst edényeken megfigyelt motívumok alapján hozta összefüggésbe a honfoglalás kori magyar ötvösség egyes tárgyait a szogd B. ötvösiskola termékeivel.¹⁰ Ám a két iskolához köthető leletanyag közt jelentős kronológiai hiátus van jelen, mely gyengíti az elmélet.¹¹

Elképzelhető, hogy a zempléni csészéhez hasonló formájú csészék a korszak fából készült

ivóalkalmatosságainak formai sajátosságai nyomán alakultak ki, ám ezekről a szervesanyagok elenyészése révén sajnos keveset tudunk, és nem állíthatunk bizonyosat. Mindenesetre hasonló nyeles kialakítású, fából készült csészéket ismerünk a kora középkori altaji türk vagy észak-kaukázusi (alán vagy karacsáj/balkár) leletanyagból.¹²

Érdekességképpen megemlítenéd, hogy a szubotci-lelethorizonthoz tartozó korobcsinói csésze is egykoron hasonló jellegű forrasztott füllel rendelkezhetett, mint a zempléni csésze.¹³

A TÁRGYREKONSTRUKCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSE

1. kép. A zempléni csésze galvanoplasztikai másolata, melyet a nyitrai Ponitrianske Múzeumban őriznek
Fig. 1. Galvanoplastic copy of the cup from Zemplén, what is kept in the Ponitrianske múzeum v Nitre

Egy ilyen jellegű rekonstrukciós munkánál, ha van rá mód, mindenképpen érdemes megtekinteni az eredeti tárgyat, hogy le lehessen mérni a pontos méreteket és tanulmányozni lehessen a készítés technológiáját. Jelen esetben a műtárgyról csak egy sérült és javított galvanoplasztikai másolat maradt az utókor részére. Ám a tárgyat birtokló Szlovák Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének jóvoltából adódott lehetőség a megtekintésre és a vizsgálatok elvégzésére (1. kép).

A galvanoplasztika egy olyan másolatkészítési eljárás, melynek során az eredeti tárgyról készül egy negatív, melyet elektromosan vezetővé tesznek. Ezt egy galvánlemezzel együtt elektrolit oldatba helyezik és mindkettőt egy egyenáramkörre kötik. A folyamat (elektrolízis) során a negatív forma fémmel vonódik be, mely kellő idő elteltével, annyira megvastagodik, hogy egy leválasztható pozitív forma jön létre. Ennek a technológiának az előnye, hogy külső látványra az eredetivel megegyező tárgyat kapunk. A Magyar Nemzeti Múzeumban látható nagyszentmiklósi kincs másolatai is így készültek. Hátránya viszont, hogy az elkészült másolat igen sérülékeny. Sajnos a Nyitrán vizsgált csésze is megsérült korábban, az alsó harmadán vízszintesen végig repedt. Jól látható, hogy a javítás során egy belső pántot tettek a törés alá és így forrasztották meg, szemrevételezés alapján lágyforrasztással. Emiatt a forrassz a külsejére, a mintázatba is szétfutott és egyes helyeken kitöltötte a poncolt felületet, ezzel módosítva a tárgy kinézetét. Ezt ugyan próbálták utólag helyrehozni azáltal, hogy visszakarcolták a mintát, de így már nem tekinthető hiteles galvanoplasztikai másolatlaknak. Mindezek ellenére a kézhez vétel által tanulmányozni lehetett a technológiát, a formát és a mintázat nagyobb részét is.

⁹ FODOR 2017.

¹⁰ MESTERHÁZY 1998, 141.

¹¹ BOLLÓK 2015, 62.

¹² KOMAR 2020, 155–156.

¹³ KOMAR 2020, 144–162.

A KIVITELEZÉS LÉPÉSEI

A szemrevételezés után kezdődhetett a tervezés és a kivitelezés (2. kép). Igyekeztem azokat az eljárásokat alkalmazni, melyeket a 10. században is használhattak. Ezért például a csésze nem esztergapadon fémnyomással, hanem lemeztárcsából történő úgynevezett felhúzással készült. Ehhez különböző ezüstműves kalapácsokat, felhúzófát, ráncolófát és formavasakat használtam. A felhúzás előtt kiszámoltam mekkora tárcsából kell kiindulni, majd papírsablonokat készítettem a forma megfelelő alakulásának ellenőrzéséhez.

A lemez közepére felkarcoltam a csésze aljának körvonalát, majd ennek mentén a felhúzófa élének támasztva a lemezt, felhúzó kalapáccsal kalapálva elkezdtem kialakítani a csésze oldalát. A felhúzás során – ahogy a sík lemezből térbeli forma alakul – elkezd ráncolódni, ugyanis fölös anyag keletkezik. Ezek a ráncok könnyen egymásra is lapolódhatnak. Ahhoz, hogy ezt el lehessen kerülni, a ráncokat nekünk kell kialakítani, szabályos távolságokban ráncolófa segítségével. Én is így jártam el. Ezután következhet a ráncok eltüntetése ismét felhúzófa és felhúzókalapács használatával. Ennek során a lemez egyre jobban felhúzódik és közben vastagodik, ugyanakkor fel is keményedik. Ezért időközönként felhevítettem a lemezt és vízben hűtöttem, hogy az anyagszerkezete újrakristályosodjon és így újra könnyen megmunkálható legyen. Ezt a folyamatot addig ismételtam, míg a munkadarab alja és a fala derékszöveget zártak be (3. kép).

Az alsó rész hasasságát belülről ütöttem ki egy gömbölyű, ívelt fejű kalapáccsal (4–5. kép) egy ehhez készült fa negatívba, míg a felső résznél keskenyedő nyakhoz somfából reszeltem ki egy, a végeredményhez azonos alakú behúzófát, melyen kialakítottam a végső formát. Az utolsó eljárás a felület simítása, a planírozás. Ennek során polírozott acél formavassal támasztottam alá a tárgyat és polírozott ütőfelületű, könnyűfejű kalapáccsal a tárgy teljes felületét spirálisan haladva, apró ütésekkel kalapáltam át. Ezt a folyamatot kétszer is elvégeztem, ennek köszönhetően csak minimálisan kellett átciszolni a felületet.

A palmettadísz poncolásához elsőként cizellőrszurokkal kellett feltölteni a csészét, majd a cizellőrgolyón egy olyan negatív formát kellett kialakí-

2. kép. A tervezés első lépései
Fig. 2. First steps of the planning process

tani, ami megfelelően alátámasztja a munka során a tárgyat. A minta felrajzolása egy teljes napot vett igénybe, ezután kezdődhetett a körvonalak poncolása és a háttér leütése. Ez a technika nagy gyakorlatot igényel egy sík lemezen végrehajtva is, térbeli formán viszont komoly kihívás volt (6. kép). A mester, aki az eredetit készítette nem törekedett a tökéletes szimmetriára és a szabályosságra, vétett apró hibákat, melyeket igyekeztem én is megjeleníteni a tárgyon, hogy összhatásában minél jobban tükrözze az eredetit.

A csészén lévő fül a szemrevételezés alapján viaszveszejtési öntéssel készülhetett. Ennek során először viaszból elkészítették a tárgy pozitív formáját, majd ezt körbevették egy főleg agyagból álló beagyazó anyaggal. Ebből kiolvastották a viaszt, és helyére öntötték be az olvadt fémot. Én is hasonlóképpen jártam el, csak modernebb anyagokat felhasználva. Az így kapott nyers öntvényt reszeléssel, csiszolással, poncolással dolgoztam ki és a fül alatti gyűrűvel együtt keményforrasztással rögzítettem a tárghyhoz (7. kép).

A végső feladat a csésze polírozása és aranyozása volt. Kétféle eljárás van, hogy fényes felületet adhasunk a fémeknek. Az egyik a polírozás, mikor egyre finomabb csiszolóanyagokkal csiszoljuk át a tárgyat. A másik pedig a kézi fényezés, melynek során hosszú nyelbe erősített fényesre csiszolt vérkövel, acéllal vagy acháttal dörzsöljük át a felületet. Az utóbbi

3. kép. A lemez felhúzásának szakaszai
Fig. 3. Stages of plate winding

4. kép. A teljesség igénye nélkül néhány fontosabb szerszám, melyet használtam a munka során (balról jobbra): fűrész, marokvésők, reszelő, felhúzó kalapács, fényező achát, cizellőr kalapács, ívelt fejű domborító kalapács, planírozó kalapács
 Fig. 4. Some of the most important tools what I used during the reconstruction (from left to right): saw, gravers, file, silversmith hammer, polishing agate, chasing hammer, curved headed embossing hammer, planing hammer

ma már igen ritkán használt eljárás, ugyanis nagyon időigényes. Viszont kísérletet akartam tenni poncolt felületen ezzel a technikával, merthogy megfigyeléseim alapján ezt alkalmazhatták egyes tárgyakon. Ugyanis a mintázat leütött vonalai mentén a lemez kevésbé domborodik, inkább sík, mely a kézi fényezés nyoma lehet. A kísérlet során szerzett tapasztalat és az eredmény alapján érdemesnek találom a jövőben folytatni ezt a kutatást és kísérletezést.

Az aranyozás eredetileg tűzi aranyozás lehetett, viszont ez nagyon veszélyes, manapság nem használatos. Ezért galván technológiát alkalmaztam (8. kép). A megfigyelések alapján a csésze külsején csak a mintázat háttere lehetett aranyozva, ahogy a többi 9–10. századi magyar fém leleteken is. Nem tudjuk, hogy a belseje aranyozva lehetett e vagy sem, mivel az eredeti tárgyat vizsgálni már nem lehet, de a rekonstrukción ez is bevonásra került.

5. kép. A teljesség igénye nélkül néhány fontosabb eszköz, melyet használtam a munka során (balról jobbra): ráncolófa, profilra reszelt fakalapács, formavas, fakalapács, behúzófa, felhúzófa

Fig. 5. Some of the most important tools what I used during the reconstruction (from left to right): wrinkler wood, profile grated wooden hammer, silversmithing stake, wooden hammer, indentation wood, wooden raising stake

EGY KIEMELKEDŐ ALKOTÁS

A zempléni csésze rekonstrukciójának elkészítése remek alkalmat adott arra, hogy újabb bepillantást nyerhessek a 9–10. század magyar ötvösségébe. A mester, aki az eredetit készítette, kiemelkedő szakembere lehetett a korszaknak, több technológiát is alkalmazott a készítés során, mely együttesen nem gyakori. Remélem az elkészült tárgy által a munkám hozzájárul ahhoz, hogy minél szélesebb körrel lehessen hitelesen megismertetni, mennyire gazdag motívumvilággal és kultúrával rendelkeztek elődeink.

A zempléni csésze rekonstrukciója (9–11. kép) a Foedus Orientalis Kulturális Egyesület felkérésére készült el a Visegrádi Alap támogatásában létrejött „*Reconstruction and presentation of Early Medieval material culture from Central Europe. Pro museum - Association for the support of museal activities in Komárno, SK*” projekten belül, melyet a komáromi Pro museum PT koordinál. A rekonstrukciót Barta Balázs, fém-ötvös restaurátorművész, ötvös-aranyműves készítette.

6. kép. A cizellálás folyamata
Fig. 6. Chasing process

7. kép. Az öntött fül készítésének egyik szakasza
Fig. 7. Workstage of making the casted handle

8. kép. Az aranyozás folyamata és a rekonstrukció felülről
Fig. 8. The process of gilding and reconstruction from above

9. kép. Az elkészült rekonstrukció
Fig. 9. The finished reconstruction

10. kép. A zempléni csésze rekonstrukciója (balra) és a galvanomásolata (jobbra)
Fig. 10. Reconstruction of the cup from Zemplén (left), galvanoplastic copy of the cup from Zemplén (right)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönettel tartozunk mindazoknak, akik segítették a projekt létrejöttét annak egyes állomásain. Ezúton szeretnénk kifejezni hálánkat Harangi Flórián régészhallgatónak, Patrícia Žáčikovánek a nyitrai Ponitrianske Múzeum igazgatójának, Csuthy Andrásnak, a PRO museum PT elnökének és Michal Holeščáknak, a Szlovák Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének kutatójának.

11. kép. A zempléni csésze rekonstrukciója
Fig. 11. Reconstruction of the cup from Zemplén

IRODALOM

- BARTHA ET AL. 1966: Bartha A. – Bartucz L. – Bóna I. – Dienes I. – Györffy Gy. – László Gy. – Kovrig I. – Oroszlán Z. – Pais D.: Hozzászólások Fettich Nándor: *Das Altungarische Fürstengrab von Zemplin* című könyve kéziratához. *Archeologiai Értesítő* 93 (1966) 278–283.
- BARTHA ET AL. 1969: Bartha A. – Bóna I. – Dienes I. – Györffy Gy. – László Gy. – Pais D.: Megjegyzések Fettich Nándor válaszához. *Archeologiai Értesítő* 96 (1969) 114–125.
- BOLLÓK 2015: Bollók Á.: *Ornamentika a 10. századi Kárpát-medencében. Formátörténeti tanulmányok a magyar honfoglalás kori díszítőművészetéhez*. Budapest 2015.
- BUDINSKY–FETTICH 1973: Budinský-Krička, V. – Fettich, N.: *Das altungarische Fürstengrab von Zemplín*. Bratislava 1973.
- FETTICH 1969: Fettich N.: Válasz a zempléni fejedelmi sírlelet ügyében az Arch. Értesítő 93, 1966, 278–283. o. megjelent hozzászólásokra. *Archeologiai Értesítő* 96 (1969) 109–113.
- FODOR 2017: Fodor I.: Honfoglalás kori tarsolylemezeink és keleti párhuzamaik. *Magyar Tudomány* 2017, 723–731. <https://doi.org/10.54640/CAH.2017.237>
- FODOR 2018: Fodor I.: Honfoglalás kori temető Jászberény határában (A burial ground of the conquest period (10th century) on the outskirts of Jászberény). *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 2017 (2018) 237–254. <https://doi.org/10.54640/CAH.2017.237>
- FODOR 2018a: Fodor, I.: Die altungarische Silberschale von Zemplín. In: *Anton Točík. Legenda slovenskej archeológie*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Communicationes 20. Eds.: Bátora, J. – Kujovský, R. – Ruttkay, M. – Vladár, J. Nitra 2018, 51–56.
- FODOR 2018b: Fodor I.: *Magyar régészek a háborús Kijevben. Fettich Nándor kijevi naplója és László Gyula naplótöredéke*. Budapest 2018.
- HORVÁTH 2020: Horváth C.: *Borsod, Abauj és Zemplén megyék honfoglalás és kora Árpád-kori temetői és sírleletei*. Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei 14. Szeged–Budapest 2020.
- КОМАР 2020г: Комар, А. В.: Чаша из Коробчино (A korobcsinói csésze). In: *Первый Молдо-Венгерский археологический круглый стол, посвященный вопросам раннего средневековья Восточной Европы. Кишинёв, 10–11 июня 2015 (I. moldáv-magyar régészeti kerekasztal konferencia Kelet-Európa kora középkoráról. Kisinyov, 2015. június 10–11)*. Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia 23. Magyar Őstörténeti Témacsoport Kiadványok 11. Szerk.: Türk A. – Budai D. – Дергачёва, Л. В. – Рабинович, Р. А. Budapest 2021, 135–156.

MESTERHÁZY 1998: Mesterházy K.: A honfoglaló magyarok művészete és az abbaszida-iraki művészet. *Századok* 132 (1998) 129–159.

NEVIZÁNSZKY–PROHÁSZKA 2020: Nevizánszky G. – Prohászka P.: *Honfoglalás és kora Árpád-kori sorostemetők és leletek katasztere – Szlovákia*. Opitz Archaeologica 17. Budapest 2020.

THE RECONSTRUCTION OF THE CUP FROM ZEMPLÉN

BALÁZS BARTA– JÁNOS MESTELLÉR

In 2020 Balázs Barta goldsmith, restorer made a reconstruction of the Zemplén cup, after examining the cup's galvanoplasty copy in the Ponitranske Museum. In many cases he tried to follow ancient techniques: instead of using a lathe to get the form of the cup, he used a hammer and wooden form to achieve the desired result. During the chasing (embossing) Barta followed the original pattern as punctual as possible: he copied the pattern mistakes of the original as well. In the polishing process he choose an older, more time consuming method. But instead of fire gilding, what would be the authentic method, he used galvanic technique to make the gilding. We do not have knowledge about the gilding of the cup's inside surface, nonetheless Barta gilded the interior of the reconstruction as well.

29th Conference of Young Scholars
on the Migration Period

Budapest, November 15–16, 2019

